

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.008.03.2021

Ewa Argalska
Dyrektor
Domu dla Dzieci nr 1 w Pasymiu
ul. Dworcowa 29
12-130 Pasym

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/089 – Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych w domach dziecka

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Dom dla Dzieci nr 1 w Pasymiu, ul. Dworcowa 29, 12-130 Pasym, zwany dalej: Placówką lub Domem.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Argalska, Dyrektor, od lipca 2012 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zgodność organizacji procesu udzielania pomocy w domach dziecka z obowiązującymi przepisami prawa.2. Działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w domach dziecka.3. Działania w domach dziecka podejmowane w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (do dnia zakończenia kontroli ¹), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Emilia Wasilewska, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/69/2021 z 19 maja 2021 r. (akta kontroli str. 1, 3)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą w Placówce prawidłowo udzielano świadczeń wychowankom oraz prawidłowo organizowano im opiekę i wychowanie.

Placówka świadczyła usługi odpowiednie do jej typu socjalizacyjnego, z uwzględnieniem potrzeb dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, których pobyt w Domu przewidywały regulacje wewnętrzne. Dom funkcjonował na podstawie zezwolenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego i spełniał wymogi dotyczące miejsca jego prowadzenia, bowiem na nieruchomości gruntowej przynależącej do siedziby Placówki, ani w jej budynku nie znajdowały się inne podmioty zapewniające całodobową opiekę. W Placówce nie przekroczono ustawowych limitów dotyczących wieku dzieci, a dwoje dzieci w wieku poniżej dziesiątego roku życia przyjęto uwzględniając zasadę nierozdzielania rodzeństwa. Wszystkie zatrudnione w Placówce osoby pracujące z dziećmi posiadały wymagane kwalifikacje zawodowe. Stwierdzono jednak, że w okresie od 1 stycznia do 30 września 2019 r. oraz od 31 sierpnia 2020 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w Placówce nie był zatrudniony psycholog. Wakat na stanowisku psychologa w ww. czasie spowodował, że w Placówce nie przeprowadzono badań dzieci pod kątem ich potrzeb, a pomocą psychologiczną objęto 22 spośród

¹ Do 29 września 2021 r.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

40 wychowanków przebywających w Placówce, co mogło skutkować nieudzieleniem odpowiedniej do ich potrzeb pomocy.

Dla każdego dziecka przyjętego do Placówki sporządzano rzetelne diagnozy psychofizyczne, plany pomocy dziecku, karty pobytu oraz arkusze pracy z pedagogiem. W Placówce zapewniono dzieciom właściwą opiekę, w tym w godzinach nocnych. Prowadzono również zajęcia wychowawcze oraz udzielano specjalistycznych porad, w głównej mierze pedagogicznych, zgodnie z potrzebami dzieci. W Placówce zapewniono także odpowiednie wyposażenie na potrzeby nauki zdalnej w okresie pandemii. Zatrudnieni w Domu wychowawcy, w ramach realizacji planów pomocy dziecku, podejmowali zindywidualizowane i różnorodne działania reintegracyjne ukierunkowane na powrót dzieci do rodzin biologicznych.

Podjęte przez Dyrektora Domu działania w celu zapobiegania rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19 były właściwe. Zapewniono w tym zakresie środki finansowe, uzyskano pomoc rzeczową oraz wyposażono pracowników w środki ochrony osobistej.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na:

- niespełnianiu w okresie od 2 do 24 stycznia 2021 r. standardu w zakresie maksymalnej liczby miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- nieuzyskaniu, przed nawiązaniem stosunku pracy z dwoma wychowawcami, informacji z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym,
- niesporządzeniu we współpracy z asystentem rodziny planów pomocy dwóm dzieciom,
- nieopracowaniu arkuszy badań i obserwacji psychologicznych czworgu wychowankom w okresie zatrudnienia psychologa w Placówce.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zgodność organizacji procesu udzielania pomocy w domach dziecka z obowiązującymi przepisami prawa

Opis stanu faktycznego

1.1. Według stanu na 20 maja 2021 r. (rozpoczęcie kontroli NIK) Dom funkcjonował na podstawie zezwolenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego (dalej: Wojewoda) z 26 kwietnia 2021 r. na prowadzenie publicznej całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, z liczbą miejsc wynoszącą 14. Cele i zakres działania Placówki uregulowane były w Statucie Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu⁵ oraz w Regulaminie Organizacyjnym Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu⁶. Zapisy w tych dokumentach były zgodne z założeniami funkcjonowania placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego określonymi w art. 93 ust. 1, 2 i 4 oraz art. 101 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁷ (dalej: ustawa w.r.s.p.z.).

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Załącznik do uchwały nr XXI/210/2013 Rady Powiatu w Szczytnie z 26 marca 2013 r.

⁶ W okresie kontrolowanym obowiązywał Regulamin Organizacyjny Centrum stanowiący załącznik do: uchwały nr 65/XIII/2013 Zarządu Powiatu w Szczytnie z 10 lipca 2013 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu Organizacyjnego Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu wraz z załącznikami, ze zm. oraz uchwały Nr 20/VI/2021 Zarządu Powiatu w Szczytnie z 22 marca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 821, ze zm.

Dom stanowił odrębną placówkę, której obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną zapewniało Centrum Ekonomiczno-Administracyjne Domów dla Dzieci w Pasymiu (dalej: Centrum)⁸. Centrum powstało w wyniku przekształcenia Domu dla Dzieci w Pasymiu w 2013 roku⁹.

(akta kontroli str. 4-6, 11-12, 17-35)

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 24 czerwca 2021 r. w Placówce przebywało siedmioro dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, z których troje zostało skierowanych do Domu posiadając już takie orzeczenia. W przypadku czworga wychowanków orzeczenia o niepełnosprawności zostały wydane po umieszczeniu ich w Domu Dziecka. Orzeczenia o niepełnosprawności ww. siedmiorga wychowanków wydawane były na czas określony. Obejmowały one upośledzenie umysłowe, upośledzenie narządów ruchu, zaburzenia głosu, mowy, słuchu oraz chorób psychicznych. Dzieci te zostały umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej na podstawie skierowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie (dalej: PCPR w Szczytnie).

Dyrektor Domu wyjaśnił, iż w przypadku pięciorga z ww. dzieci nie podejmowano starań dotyczących zmiany im placówki z socjalizacyjnej na specjalistyczno-terapeutyczną, gdyż ich stan tego nie wymagał. Z ww. piątki dzieci czworo posiadało orzeczenia ze względu na upośledzenie umysłowe i choroby psychiczne. Jedno z dzieci miało ponadto zaburzenia mowy i choroby słuchu. Wymagane zajęcia specjalistyczne dostosowane do ich indywidualnych potrzeb realizowane były w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Szczytnie (dalej: OSW w Szczytnie), w którym wychowankowie z orzeczeniami o niepełnosprawności przebywają w dni nauki szkolnej. Ponadto Dyrektor wyjaśnił, iż wskazane pięcioro dzieci przybyło do Placówki z rodzeństwem, które nie posiadało orzeczeń i w konsekwencji nie podjęto decyzji o rozdzieleniu dzieci. W przypadku pozostałej dwójki dzieci, Zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka (dalej: Zespół) sformułował wnioski dotyczące umieszczenia rodzeństwa w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub w specjalistycznej rodzinie zastępczej. Wnioski zostały przekazane do Sądu Rejonowego w Bartoszycach i pozostały bez odpowiedzi. Dyrektor podkreśliła, iż w województwie warmińsko-mazurskim nie funkcjonuje regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, natomiast opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego w województwie istnieje od marca 2020 r.

Dyrektor PCPR w Szczytnie wyjaśnił, iż jedno z dzieci skierowanych do placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, przebywających w Placówce w okresie kontrolowanym, posiadało orzeczenie o niepełnosprawności z uwagi na upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim oraz upośledzenia narządu mowy i nie posiadało innych dysfunkcji uniemożliwiających pobyt w ww. placówce. Jednocześnie dziecko to zostało skierowane do Domu z uwagi na respektowanie zasady nierozdzielania rodzeństwa, na podstawie postanowienia sądu w trybie zabezpieczenia. Z kolei dwoje dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w momencie przyjęcia do Domu, zostało do niego skierowanych na wniosek PCPR w Bartoszycach z uwagi na brak miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu bartoszyckiego,

⁸ Centrum było powiatową jednostką organizacyjną działającą w formie jednostki budżetowej, z siedzibą w Pasymiu przy ul. Dworcowej 29. Centrum zapewniało obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną trzem odrębnym placówkom opiekuńczo-wychowawczym. Poza Domem dla Dzieci nr 1 z siedzibą w Pasymiu przy ul. Dworcowej 29 były to: Dom dla Dzieci nr 2 z siedzibą w Pasymiu przy ul. Dworcowej 31 oraz Dom dla Dzieci nr 3 z siedzibą w Pasymiu przy ul. Dworcowej 37.

⁹ Uchwała nr XXI/210/2013 Rady Powiatu w Szczytnie z 26 marca 2013 r. w sprawie wprowadzenia zmian do uchwały nr XX/179/2012 Rady Powiatu w Szczytnie z 21 grudnia 2012 r. w sprawie przekształcenia Domu dla Dzieci w Pasymiu w Centrum Ekonomiczno-Administracyjne Domów dla Dzieci w Pasymiu.

z koniecznością zabezpieczenia dzieci w związku z postanowieniem sądu. Dzieci (rodzeństwo) posiadały orzeczenia o niepełnosprawności z tytułu narządu wzroku i nie posiadały innych dysfunkcji uniemożliwiających umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego.

Regulamin Organizacyjny Placówki przewidywał przebywanie w niej dzieci z niepełnosprawnościami, przy braku uzasadnionych przeciwwskazań.

(akta kontroli str. 27, 64, 84, 235-259)

Zapisy Regulaminu Organizacyjnego Domu dla Dzieci nr 1 w Pasymiu określały możliwość przyjmowania dzieci przez całą dobę. Dyrektor Placówki wyjaśnił, iż Dom dla Dzieci nr 1 jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego i w okresie objętym kontrolą nie zdarzyło się, by jakiegokolwiek dziecko zostało przyjęte do placówki bez wcześniejszego uzgodnienia terminu jego przybycia z właściwym PCPR. Zdarzyło się, że z powodu odległości dzieci przybywały do Placówki w godzinach popołudniowych i z uwagi na fakt, iż Placówka była całodobowa, dzieciom tym zapewniono przyjęcie.

(akta kontroli str. 30, 67, 86, 229)

1.2. Do dnia wydania zezwolenia z 26 kwietnia 2021 r. Wojewody, opisanego w punkcie 1.1. niniejszego wystąpienia, Placówka funkcjonowała na podstawie zezwolenia Wojewody z 9 października 2013 r. na prowadzenie publicznej całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego pn. Dom dla Dzieci nr 1 w Pasymiu, ul. Dworcowa 29, z liczbą miejsc 28.

W budynku Domu dla Dzieci nr 1 w Pasymiu znajdowały się również biura Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu. Placówka nie znajdowała się na jednej nieruchomości gruntowej ani w jednym budynku z inną placówką opiekuńczo-wychowawczą ani innymi podmiotami zapewniającymi całodobową opiekę, wymienionymi w przepisie art. 106 ust. 2a ustawy w.r.s.p.z. Siedziba Domu dla Dzieci nr 1 znajdowała się na gruncie wydodrębnionym po podziale przeprowadzonym decyzją z 16 sierpnia 2016 r. Burmistrza Miasta Pasym, zatwierdzającej podział nieruchomości na dwie działki, w tym przynależącą do budynku przy ul. Dworcowej 29 działki nr 354/2 o pow. 0,7042 ha. Działka sąsiednia przynależała do budynku przy ul. Dworcowej 31, w którym mieścił się Dom dla Dzieci nr 2. Przestrzeń działek nie była przegrodzona, a do obu posesji prowadziła wspólna brama wjazdowa i furtka. Wejście główne, od ul. Dworcowej, nie było w czasie oględzin użytkowane.

Siedziba Domu znajdowała się w obiekcie zabytkowym. Powierzchnia użytkowa budynku wynosiła 585 m².

(akta kontroli str. 11-17, 173-205)

1.3. W Placówce zapewniono warunki lokalowe w części mieszkalnej i użytkowej określone w § 18 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej¹⁰ (dalej: rozporządzenie o instytucjonalnej pieczy), poprzez:

- pięć, właściwie oświetlonych, wieloosobowych pokoi, w tym jeden czteroosobowy, trzy trzyosobowe i jeden dwuosobowy (powierzchnia każdego z nich zapewniała przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia, a także miejsce do nauki),
- łazienki z miejscem do prania i suszenia rzeczy osobistych i toalety, w liczbie umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność, tj.: dwie łazienki, jedną z trzema prysznicami i czterema umywalkami oraz drugą

¹⁰ Dz. U. Nr 292, poz. 1720.

- z dwoma pralkami i suszarkami na pranie, a także z trzema ustępami WC i umywalką,
- miejsce do przygotowywania posiłków, zapewniające odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności, a także wspólną przestrzeń mieszkalną, w której można spożywać posiłki, tj.: stołówkę i kuchnię obsługiwaną przez pracowników oraz aneks kuchenny użytkowany przez wychowanków, wyposażony w niezbędne, sprawne sprzęty AGD, w tym kuchenkę elektryczną z piekarnikiem i mikrofalówkę i zmywarkę, stoły z krzesłami, szafki kuchenne oraz zlewozmywak,
 - wspólną przestrzeń mieszkalną, stanowiącą miejsce spotkań i wypoczynku, tj.: świetlicę, wyposażoną m.in. w telewizor, książki, dużą kanapę i stół z krzesłami.

Dyrektor wyjaśnił, iż na etapie przygotowania placówki do osiągnięcia standardu w zakresie liczby miejsc prowadzone były dwukrotnie rozmowy ze Starostwem Powiatowym w Szczytnie oraz PCPR w Szczytnie dotyczące poszukiwania lokalu na siedzibę Domu dla Dzieci nr 1 w Pasymiu. W wyniku rozmów ustalono, iż nie ma potrzeby zmieniać lokalu, w którym obecnie znajduje się Placówka. Budynek ten był bardzo przestronny i znajdują się w nim wszystkie pomieszczenia, o których mowa w ww. rozporządzeniu.

(akta kontroli str. 173-205, 448)

1.4. W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2020 r. liczba dzieci umieszczonych w Placówce nie przekroczyła limitu 30 wychowanków, określonego przepisami art. 230 ust. 1 ustawy w.r.s.p.z. W okresie od 15 lipca do 19 sierpnia 2020 r. w Domu umieszczonych było 29 dzieci, tj. o jedno więcej niż zostało to określone w zezwoleniu Wojewody z 9 października 2013 r. Według uzyskanych wyjaśnień Dyrektora Placówki przyczyną przyjęcia jednego dziecka ponad był fakt, iż było ono jednym z trojga rodzeństwa, które zostało skierowane do Domu. Z uwagi na dobro dziecka i braku miejsc w innych formach pieczy zastępczej zdecydowano się przyjąć dzieci. Przyjęcie dziecka ponad limit nie skutkowało zaniżeniem opieki i wychowania wobec innych dzieci z uwagi na okres wakacyjny, kiedy dzieci w Placówce przebywało dużo mniej.

Sytuacja dotyczyła przyjęcia dziewczynki wraz z dwoma siostrami. Dziecko przyjęto na podstawie orzeczenia sądu w sprawie o ograniczenie władzy rodzicielskiej oraz skierowania PCPR w Szczytnie, które w uzasadnieniu wskazywało m.in. zapisy art. 15 zzzzzj ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych¹¹, w którym mowa o tym, że przepisów art. 230 ustawy w.r.s.p.z. w zakresie limitu liczby dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej nie stosuje się do dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w związku z przeciwdziałaniem COVID-19. Diagnoza psychofizyczna ww. dziecka wskazywała, iż przyczyną umieszczenia dziecka w pieczy zastępczą była niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców. W skierowaniu PCPR nie stwierdzono przyczyn związanych z ogólną sytuacją epidemiczną.

W Placówce na dzień przyjęcia ww. dziecka¹² przebywało dziesięcioro dzieci. Pozostałych szesnastu wychowanków umieszczonych w Placówce było w niej nieobecnych z powodu: urlopowania do rodziny (dziewięciu wychowanków), przebywania w MOW (troje wychowanków), ucieczki (dwoje wychowanków) oraz wypisania z Placówki z powodu osiągnięcia pełnoletności (dwoje wychowanków).

¹¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1842.

¹² Tj. 15 lipca 2020 r.

W Placówce od 2 do 24 stycznia 2021 r. umieszczonych było 23 dzieci, tj. o 9 więcej niż wskazywały przepisy art. 95 ust. 3 i 3a ustawy w.r.s.p.z., zgodnie z którymi w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego można było umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 27 ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Decyzją z 25 stycznia 2021 r. Wojewody wyznaczono dzień 31 marca 2021 r. jako dodatkowy termin na spełnienie standardu liczby miejsc nie większej niż 14 dzieci przez Dom dla Dzieci nr 1 w Pasymiu. Termin wyznaczono w odpowiedzi na pisemną prośbę Starosty Powiatu Szczycieńskiego z 23 grudnia 2020 r. W piśmie wskazano, iż próby dostosowania Placówki do standardu podejmowano od połowy 2019 r. Przedstawiono w nim możliwość dostosowania Placówki do wymogów poprzez „zaadaptowanie dawnej grupy wychowanków na 8 miejsc”. Wskazano na duże prawdopodobieństwo, iż Dom dla Dzieci nr 1 w Pasymiu będzie docelowo dysponował 14 miejscami. Przedstawiono możliwości zmniejszenia liczby wychowanków w Placówce z ówczesnej liczby 23, m.in. poprzez: usamodzielnienie jednego z wychowanków oraz przeniesienie trzech wychowanków do Domu dla Dzieci nr 3 w Pasymiu. Jednocześnie wskazano, iż działania zmierzające do osiągnięcia wymaganej liczby 14 miejsc przeprowadzone zostaną w pierwszym kwartale 2021 r.

(akta kontroli str. 7-12, 215-229)

Ustawowy limit 14 miejsc osiągnięto w dniu 26 marca 2021 r., tj. w dodatkowym terminie określonym przez Wojewodę. Liczba dzieci umieszczonych w Placówce zmniejszała się w okresie od 1 grudnia 2020 r. do 26 marca 2021 r. W tym czasie z ewidencji Placówki zostało skreślonych 11 wychowanków. Dwoje z ww. dzieci usamodzielniało się, dwoje zostało przeniesionych do Domu dla Dzieci nr 2 w Pasymiu, pięcioro- do Domu dla Dzieci nr 3 w Pasymiu. Jedno z dzieci powróciło do domu rodzinnego oraz jedno umieszczone zostało w rodzinie zastępczej.

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, iż początkowo podjęto działania zmierzające do dostosowania Placówki do standardu liczby miejsc poprzez podział budynku przy ul. Dworcowej 29 na dwa lokale. Działania te polegały m.in. na pozyskaniu zaleceń i badań konserwatorskich oraz na wykonaniu prac remontowych. Jednocześnie po pozyskaniu przez Dyrektora informacji ze Straży Pożarnej w Szczytnie o kosztach dalszych prac nad podziałem budynku w zakresie zapewnienia warunków bezpieczeństwa przeciwpożarowego, odstąpiono od kolejnych etapów remontu. Dyrektor Placówki informował Starostę Powiatu Szczycieńskiego o podejmowanych działaniach i 21 grudnia 2020 r., za pośrednictwem PCPR w Szczytnie, wystąpił do niego o zwrócenie się do Wojewody z wnioskiem o wyznaczenie dodatkowego terminu na osiągnięcie standardu w zakresie dopuszczalnej liczby dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

(akta kontroli str. 89, 215, 223-225, 805-808)

1.5. Regulamin Domu z 2013 r. określał m.in., że w Placówce mogły być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia. Zmianą z 2015 r.¹³ określono limit wieku powyżej 10 roku życia, z zastrzeżeniem przepisów przejściowych ustawy w.r.s.p.z. W Regulaminie wskazano również warunki przyjęć do Placówki dzieci młodszych, tj. m.in. w sytuacji umieszczenia w Placówce rodzeństwa, co było zgodne z art. 95 ust. 1 i 2 ustawy w.r.s.p.z.

¹³ Uchwała nr 5/II/2015 Zarządu Powiatu w Szczytnie z 19 stycznia 2015 r. w sprawie wprowadzenia zmian do Regulaminu Organizacyjnego Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r.¹⁴ nie stwierdzono pobytu w Placówce dzieci poniżej siódmego roku życia.

Od 1 stycznia 2020 r. w Placówce przebywało dwoje dzieci w wieku poniżej 10. roku życia. Dzieci umieszczono w Domu na podstawie postanowienia z 29 czerwca 2020 r. sądu w sprawie o ograniczenie władzy rodzicielskiej oraz na podstawie skierowań PCPR w Szczytnie. Jako podstawę prawną w uzasadnieniu obu skierowań wskazano m.in. zapisy art. 95 ust. 2 ustawy w.r.s.p.z., zgodnie z którymi umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej dziecka poniżej 10 roku życia jest możliwe w przypadku gdy dotyczy to rodzeństwa. Jednocześnie wskazano, iż więzi łączące rodzeństwo przemawiają za odstępstwem od zasady umieszczania w placówkach typu socjalizacyjnego dzieci powyżej 10. roku życia.

W treści obu uzasadnień wskazano na § 2 ust. 3 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy, w myśl którego w przypadku gdy powiat nie może skierować dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej z powodu braku odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub z powodu braku miejsca w placówce opiekuńczo-wychowawczej na jego terenie, zwraca się do innego powiatu z wnioskiem o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej. Z treści uzasadnienia wynikało, iż PCPR w Ciechanowie zwrócił się do PCPR w Szczytnie w ww. zakresie (data wpływu wniosku 13 lipca 2020 r.).

Dwoje dzieci poniżej 10. roku życia przebywało w placówce w okresie od 15 lipca 2020 r. do 1 lutego 2021 r. Jedno z ww. dwojga dzieci było jednocześnie dzieckiem przyjętym ponad limit miejsc wskazany w zezwoleniu Wojewody.

(akta kontroli str. 27, 64, 215-227)

1.6. Placówką kierował Dyrektor, będący równocześnie Dyrektorem Centrum. Kwalifikacje Dyrektora spełniały wymogi określone w art. 97 ust. 3 ustawy w.r.s.p.z., m.in. w zakresie wykształcenia i stażu pracy.

W okresie objętym kontrolą (do 31 maja 2021 r.) w Placówce pracowało z dziećmi łącznie 16 osób, w tym: Dyrektor, 13 wychowawców, pedagog (zatrudnieni na pełen etat) oraz psycholog (0,5 etatu w okresie od 1 października 2019 r. do 30 sierpnia 2020 r.). Zatrudniona w okresie kontrolowanym (do 31 maja 2021 r.) kadra pracująca z dziećmi (poza psychologiem) posiadała kwalifikacje określone w art. 98 ust. 1 ww. ustawy. Zatrudniony w Placówce psycholog nie posiadał, zgodnie z wymogiem art. 98 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy, prawa wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów¹⁵. Dyrektor Placówki wyjaśnił, iż w wyniku braku przepisów wykonawczych ustawy oraz braku skutecznego powołania samorządu zawodowego psychologów, nie było możliwe formalne nadanie prawa do wykonywania ww. zawodu.

Dyrektor Domu oraz wszystkie osoby pracujące w Placówce z dziećmi w okresie objętym kontrolą (do 31 maja 2021 r.) spełniały wymogi wynikające z art. 98 ust. 3 ustawy w.r.s.p.z., tj. nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie była im zawieszona ani ograniczona, nie były zobowiązane do wypełniania obowiązku alimentacyjnego, nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz były zdolne do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Zdolność do pracy weryfikowano na podstawie przedłożonego przez pracownika zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do pracy, natomiast niekaralność, na podstawie oświadczenia.

¹⁴ Okres kontroli obejmujący okres przejściowy dot. ograniczeń wieku przyjmowania dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych m.in. typu socjalizacyjnego.

¹⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 1026.

Wymogi posiadania pełni władzy rodzicielskiej, wypełniania obowiązku alimentacyjnego oraz braku skazania za przestępstwo umyślne weryfikowano na podstawie oświadczeń.

(akta kontroli str. 260, 269-270, 295)

Kadra pracująca z dziećmi w Placówce uczestniczyła w okresie objętym kontrolą (do 31 maja 2021 r.) łącznie w 18 szkoleniach i kursach podnoszących jej kompetencje. Tematyka szkoleń obejmowała m.in. zachowania autodestrukcyjne i suicydalne, cyberprzemoc, pracę z rodziną z problemem przemocy, agresję i autoagresję wśród dzieci oraz pracę z dziećmi z zaburzonymi więziami i spektrum FAS.

W okresie objętym kontrolą (do 31 maja 2021 r.) pracownicy Placówki nie uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym wypalenia zawodowego w rozumieniu zapisu art. 98 ust. 4 ustawy w.r.s.p.z. Dyrektor Domu wyjaśnił, że pracownicy nie zgłaszali na nie zapotrzebowania, a oferta szkoleń dostosowana była do aktualnych potrzeb pracowników pedagogicznych. Osoby pracujące z dziećmi miały możliwość korzystania z poradnictwa specjalistów zatrudnionych w placówce oraz zgłaszania problemów do wychowawcy-koordynatora oraz bezpośrednio do Dyrektora. Dyrektor w miarę potrzeb prowadził rozmowy motywujące z pracownikami.

(akta kontroli str. 272-276)

Dyrektor Domu pozyskiwał informacje, czy dane osób zatrudnionych w Placówce i pracujących z dziećmi są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym (rejestr z dostępem ograniczonym, zwany dalej Rejestr SPTS). Obowiązek pozyskania takich danych przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy został nałożony na pracodawcę z dniem 1 października 2017 r. na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym¹⁶. Od 1 października 2017 r. w Domu Dziecka zatrudniono czterech wychowawców oraz psychologa.

Według przedłożonych przez Dyrektora Placówki wydruków, udokumentowanego sprawdzenia w Rejestrze SPTS dwóch z ww. pracowników, zatrudnionych 9 września 2019 r. i 1 października 2019 r., dokonano już po nawiązaniu z nimi stosunku pracy, tj. odpowiednio po 40 dniach i po 18 dniach, co było niezgodne z art. 21 ust. 1 ww. ustawy.

Dyrektor Domu wyjaśnił, iż obu pracowników sprawdzono w Rejestrze tuż przed ich zatrudnieniem, jednak w wyniku przeoczenia nie wykonano wydruku wyniku zapytania. Wydruku w obu przypadkach dokonano 18 października 2019 r.

NIK nie zgadza się z powyższymi wyjaśnieniami, bowiem zgodnie z informacją uzyskaną z Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego Dyrektor Domu nie pozyskał z Rejestru SPTS danych dotyczących obu ww. pracowników przed nawiązaniem z nimi stosunku pracy. Placówka bowiem uzyskała aktywne konto umożliwiające pozyskanie danych z Rejestru SPTS w dniu 18 października 2019 r.

W przypadku zatrudnienia trzech kolejnych pracowników, ich weryfikacji w Rejestrze SPTS dokonano przed nawiązaniem z nimi stosunku pracy, tj. zgodnie z ww. przepisem tej ustawy.

(akta kontroli str. 272-294, 303, 749-750)

1.7. W latach 2019-2021 (do 31 maja) w Placówce przeprowadzono dwie kontrole. W 2019 r. Wojewoda skontrolował zgodność zatrudnienia pracowników Placówki z wymaganymi kwalifikacjami. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W 2020 r. Powiatowy Inspektor Sanitarny w Szczytnie przeprowadził kontrolę

¹⁶ Dz.U. z 2020 r. poz. 152.

przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące oceny pomieszczeń i sprzętu używanego, stanu sanitarno-higienicznego otoczenia oraz przestrzegania zakazu palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych¹⁷. W wyniku kontroli wykazano nieprawidłowości polegające na złym stanie sanitarno-technicznym jednego z korytarzy siedziby Placówki (odpadająca, łuszcząca się farba na ścianach). Dyrektor poinformował Starostę Powiatu Szczycieńskiego oraz Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Szczytnie o przeprowadzaniu prac remontowych w ww. zakresie w sierpniu 2020 r.

(akta kontroli str. 410-418)

W okresie objętym kontrolą (do 31 maja 2021 r.) do Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego i Starostwa Powiatowego w Szczytnie (jako organu prowadzącego) nie wpłynęły skargi dotyczące funkcjonowania Domu. Do Placówki w ww. okresie nie wpłynęły skargi związane z przedmiotem kontroli.

(akta kontroli str. 406-409, 411)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieosiągnięcie w okresie od 2 do 24 stycznia 2021 r. standardu w zakresie liczby miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej (opisano w punkcie 1.4. wystąpienia).
2. Nieuzyskanie informacji z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym przed nawiązaniem stosunku pracy z dwoma pracownikami (opisano w punkcie 1.6. wystąpienia).

OCENA CZĄSTKOWA

Proces udzielania wychowankom pomocy w Domu zorganizowano na ogół zgodnie z obowiązującymi przepisami. Placówka funkcjonowała na podstawie zezwolenia Wojewody, w oparciu o statut oraz wprowadzony regulamin organizacyjny. Wychowankom zapewniono odpowiednie warunki lokalowe oraz sanitarno-higieniczne. Wprowadzono regulacje wewnętrzne w zakresie spełniania standardu przebywania w Domu dzieci jedynie powyżej 10. roku życia. Wprawdzie w 2020 r. przyjęto do Domu dwoje dzieci poniżej 10. roku życia, niemniej wynikało to z uwzględnienia zasady nierozłączania rodzeństwa. W styczniu 2021 r. Placówka nie spełniała standardu w zakresie liczby miejsc. Standard ten osiągnięto 26 marca 2021 r., a zezwolenie Wojewody na funkcjonowanie Placówki z liczbą miejsc 14 zostało wydane 26 kwietnia 2021 r.

Zarówno Dyrektor Domu, jak i osoby pracujące z dziećmi posiadali wymagane kwalifikacje. W przypadku dwóch pracowników Dyrektor Domu nie uzyskał jednakże informacji z Rejestru SPTS przed nawiązaniem z nimi stosunku pracy.

2. Działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w domach dziecka

Opis stanu
faktycznego

2.1. Badanie dokumentacji 12 dzieci przyjętych do Domu w latach 2019-2020¹⁸ wykazało, że dla każdego z nich sporządzono rzetelną diagnozę psychofizyczną, uwzględniającą informacje o sytuacji dzieci oraz dostosowane do stwierdzonych potrzeb i zaleceń dalszych działań opiekuńczo-wychowawczych. Opracowano je w terminach od 7 do 20 dni od przyjęcia dziecka do placówki, z czego w pięciu przypadkach po upływie ponad 14 dni (w tym w jednym przypadku po upływie

¹⁷ W odniesieniu do ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

¹⁸ Próba objęła badanie dokumentacji po sześciu wychowanków przyjętych do placówki w 2019 r. i w 2020 r. W I półroczu 2021 r. nie przyjęto nowych dzieci do Placówki.

18 dni, a w czterech¹⁹ – 20 dni). Było to zgodne z zarządzeniem nr 8/12 Dyrektora Placówki z 31 października 2012 r. w sprawie procedury postępowania z chwilą otrzymania wiadomości o przybyciu nowego wychowanka do Domu, określającym m.in., iż pedagog opracowuje diagnozę w ciągu miesiąca od przybycia dziecka do Placówki. Zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy powinno to nastąpić niezwłocznie.

W opinii Dyrektora Domu, w ww. rozporządzeniu dano pewną dowolność co do terminu sporządzenia diagnozy, nie wskazując konkretnego terminu. W związku z tym wprowadził on zarządzeniem obowiązek opracowania diagnozy w terminie miesiąca od przyjęcia dziecka do Placówki. Dyrektor wyjaśnił, że w przypadku czworga dzieci, które zostały przyjęte w tym samym dniu badania diagnostyczne oraz analiza dokumentów prowadzona była od 6 do 20 maja 2019 r., gdyż wcześniej pedagog przebywał na urlopie. Natomiast sporządzenie diagnozy jednego z wychowanków, która trwała 18 dni, wynikało z konieczności oczekiwania przez pedagoga na dane z badań psychologicznych psychologa, który zatrudniony był w tym okresie na pół etatu. W momencie uzyskania danych od psychologa, pedagog tego samego dnia sporządził diagnozę.

Wszystkie analizowane diagnozy zostały, zgodnie z § 14 ust. 2 ww. rozporządzenia, sporządzone przez pedagoga i psychologa (w okresie jego zatrudnienia) lub wyłącznie przez pedagoga. W każdej z diagnoz uwzględniono analizę elementów określonych w § 14 ust. 3 rozporządzenia, tj. analizę: mocnych stron dziecka i jego potrzeb, przyczyn kryzysu w rodzinie, relacji dziecka z najbliższym otoczeniem oraz rozwoju dziecka. Diagnozy te zawierały również, zgodnie z § 14 ust. 4 ww. rozporządzenia, odpowiednie do wieku, rozwoju i doświadczeń dziecka, wskazania dotyczące dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

(akta kontroli str. 551-554, 601-602, 757-797, 809-810)

2.2. Dzieciom umieszczonym w Placówce zapewniono świadczenia określone w § 18 ust. 1 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy, tj. m.in.:

- całonocne wyżywienie, tj. śniadanie, obiad, podwieczorek i kolację,
- dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej m.in. w Przychodni Lekarskiej Centrum w Pasymiu oraz w poradniach: m.in. stomatologicznej, okulistycznej, neurologicznej, rehabilitacyjnej i zdrowia psychicznego,
- zaopatrzenie w lekarstwa i środki opatrunkowe,
- dostęp do zajęć kulinarnych, komputerowych, porządkowych, wyrównawczych, korekcyjnych, plastycznych, sportowo-rekreacyjnych, profilaktycznych, wycieczek krajoznawczych oraz indywidualnych zajęć z pedagogiem i psychologiem w okresie jego zatrudnienia,
- odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, w tym środki czystości,
- podręczniki, pomoce naukowe, przybory szkolne i prenumeratę czasopism,
- miesięczną kwotę pieniężną do dysponowania wg własnych potrzeb (tzw. kieszonkowe),
- dostęp do produktów żywnościowych oraz napojów wg potrzeb.

Wszystkim siedmiorgu dzieciom z orzeczeniami o niepełnosprawności, przebywającymi w Placówce w okresie objętym kontrolą (do 24 czerwca 2021 r.) zapewniono opiekę, w tym opiekę specjalistyczną, zarówno w Placówce, jak również

¹⁹ Dotyczyło to jednoczesnego przyjęcia czworga dzieci w dniu 30 kwietnia 2019 r.

w odpowiednich podmiotach edukacyjnych i leczniczych. Dzieci te miały zapewnione w Domu zajęcia wychowawcze indywidualne i grupowe, jak również poradnictwo pedagoga i psychologa w okresie jego zatrudnienia. Sześcioro z wychowanków uczyło się w OSW, gdzie zapewniono odpowiednie im zajęcia specjalistyczne tj. zajęcia wyrównawcze, socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, korekcyjno-kompensacyjne. Ww. zajęcia, specjalistyczną opiekę lekarską oraz rehabilitację zapewniono zgodnie ze wskazaniami określonymi w orzeczeniach o niepełnosprawności.

Placówka zapewniała dzieciom również dostęp do edukacji przedszkolnej oraz nauki w zależności od potrzeb, w tym m.in.: w szkole podstawowej, liceum ogólnokształcącym oraz w szkole zawodowej. Pokrywała również koszty przejazdów do szkół i domów rodzinnych.

W okresie objętym kontrolą (do 30 czerwca 2021 r.) w Domu nie przebywały małoletnie wychowanki w ciąży.

(akta kontroli str. 93-143, 230, 235-259, 304-341, 448-464, 565-598)

W Placówce latach 2019-2021 (I połowa) stosowano następujące uregulowania dotyczące planowania, prowadzenia i dokumentowania pracy z dziećmi, ich praw i obowiązków, tj. m.in.:

- 1) Regulamin Organizacyjny Domu, stanowiący załącznik do Regulaminu Organizacyjnego Centrum²⁰, określającym m.in. prawa i obowiązki wychowanków, funkcjonowanie samorządu wychowanków oraz zasady przyznawania kieszonkowego.
- 2) Plan pracy opiekuńczo-wychowawczej Domu na rok: 2019, 2020 i 2021.
- 3) Zarządzenie nr 5/21 Dyrektora Centrum z dnia 12 kwietnia 2021 r. w sprawie wysokości kwoty do własnego dysponowania oraz zasad jej przyznawania w Domach dla Dzieci w Pasymiu.
- 4) Procedurę postępowania z wychowankiem agresywnym.
- 5) Procedurę postępowania wychowawców i metody współpracy placówki w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją, w szczególności narkomanią, alkoholizmem i prostytutką.

Z ww. regulacjami wychowawcy zaznajamiani byli m.in. poprzez udostępnienie ich treści na tablicy ogłoszeń. Nowoprzybyłe do Placówki dzieci zapoznawane były z Regulaminem Organizacyjnym Domu przez wychowawcę prowadzącego, co dokumentowane było w planie pomocy dziecku i karcie pobytu dziecka, a z pozostałymi regulacjami podczas zebrań z wychowankami.

Dyrektor wyjaśnił, iż na co dzień informacje dotyczące dzieci przekazywane były pomiędzy wychowawcami podczas bezpośrednich i telefonicznych rozmów, pocztą elektroniczną oraz na piśmie. Każdy z wychowawców miał dostęp do pełnej dokumentacji dziecka, w tym medycznej. Wychowawcy pełniący dyżur zobowiązani byli do przekazywania informacji na temat dziecka i jego funkcjonowania wychowawcy obejmującemu kolejny dyżur. Informacje dotyczące dawkowania leków wpisywane były w zeszytach leków. Pozostałe informacje zawierano w dzienniku dyżurów. Wszelkie sprawy dotyczące funkcjonowania Placówki przekazywane były Dyrektorowi podczas cotygodniowych spotkań z koordynatorami Domów. Sytuacja dzieci w sferach: społecznej, opiekuńczej, rozwojowej, szkolnej, rodzinnej i zdrowotnej szczególnie omawiana była podczas posiedzeń Zespołu, które odbywały się dwa razy w roku.

(akta kontroli str. 17-92, 144-172, 395-397, 753-755, 797)

²⁰ Z 10 lipca 2013 r., ze zm. oraz z 22 marca 2021 r.

Analiza regulacji wewnętrznych Placówki wykazała m.in., że procedurach postępowania w sytuacjach trudnych i niecodziennych:

- Nie określono sposobu postępowania w zakresie zapobiegania oraz w przypadku występowania incydentów cyberprzemocy.

Dyrektor Domu wyjaśnił, że nie opracowano takiej procedury, gdyż nie stwierdzono takiej potrzeby. Żaden z wychowanków nie zgłaszał problemów w tym zakresie. Jednocześnie wychowawcy, pedagog i dyrektor w 2019 r. uczestniczyli w szkoleniu pt. „Cyberprzemoc-jak radzić sobie ze współczesnymi zagrożeniami medialnymi”, a od czerwca 2021 r. Placówka bierze udział w projekcie mającym na celu walkę z cyberprzemocą.

- Nie wprowadzono uregulowań wewnętrznych w zakresie zgłaszania przez wychowanków swoich uwag, postulatów, wniosków, opinii dotyczących spraw osobistych i życia placówki oraz wychowawców i specjalistów, w odniesieniu do praw dziecka do swobody wypowiedzi, myśli i dostępu do informacji o sobie.

Dyrektor wyjaśnił, iż dzieci w miarę potrzeb korzystają z indywidualnych spotkań z pedagogiem, wychowawcą, czy też z Dyrektorem. Wychowankowie mają możliwość swobodnego wypowiadania się podczas zebrań z wychowawcą.

W latach 2019-2021 (I połowa) w Placówce nie powołano samorządu wychowanków. Dyrektor wyjaśniła, iż powoływanie samorządu w Domu nie było obligatoryjne i żadne z dzieci nie zgłosiło potrzeby jego powoływania. Jednocześnie nie było potrzeby powoływania samorządu, gdyż zdarzały się sytuacje, kiedy w tygodniu w grupie przebywało od czworga do siedmiorga dzieci, z uwagi na pobyt pozostałych wychowanków w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych lub młodzieżowych ośrodkach socjoterapeutycznych (dalej odpowiednio: MOW i MOS) oraz w internacie.

(akta kontroli str. 168-169, 395, 420, 425, 448-446)

Wychowankowie Placówki mogli korzystać z pomieszczeń Placówki (m.in. z toalet i pryszniców) w sposób zapewniający im intymność i poczucie bezpieczeństwa. Nie stworzono barier i ograniczeń przy wejściu i wyjściu do i z budynku, poprzez np. kraty w oknach, brak klamek w drzwiach i oknach pokojowych, obecność kamer w pokojach.

Przestrzeń użytkowana przez dzieci, tj. zarówno pokoje mieszkalne, jak i pomieszczenia wspólne (m.in. toalety, łazienki, stołówka) były utrzymane w czystości, odmalowane i estetycznie wykończone.

(akta kontroli str. 173-205)

Kwestie nagradzania wychowanków Placówki i ponoszenia przez nich konsekwencji nieprzestrzegania regulaminu określone zostały w Regulaminie Organizacyjnym Domu. W Regulaminie tym w ramach nagród przewidziano m.in.: list pochwalny wysłany do rodziców i osób bliskich, zwiększenie kieszonkowego, pochwałę Dyrektora, Koordynatora bądź wychowawcy. Za nieprzestrzeganie regulaminu przewidziano m.in. następujące konsekwencje: rozmowę dyscyplinującą, przesłanie informacji do właściwego sądu z prośbą o przeprowadzenie rozmowy dyscyplinującej, czy też pisemną naganę Dyrektora przekazywaną do akt wychowanka. W ramach konsekwencji negatywnego zachowania przewidziano również zobowiązania, np. do przeproszenia pokrzywdzonego, czy też naprawienia wyrządzonej szkody. W Placówce stosowano również kontrakt wychowawczy, tj. metodę pośredniego oddziaływania wychowawczego, polegającą na zawarciu pisemnej umowy pomiędzy wychowawcą a wychowankiem, określającej zasady postępowania oraz konsekwencje ich nieprzestrzegania, bądź korzyści płynące z wywiązania się z umowy.

Regulamin przyznawał wychowankowi prawo do odwołania się od decyzji go dotyczącej do: Dyrektora Domu, PCPR, Rzecznika Praw Dziecka oraz sądu. W okresie objętym kontrolą (do 8 lipca 2021 r.) do Dyrektora Domu nie wpłynęły pisemne skargi wychowanków lub odwołania od nałożonych na nich kar oraz odwołania od decyzji podjętych w ich sprawach.

(akta kontroli str. 32-35, 57-59, 419-445)

W Placówce zapewniono odpowiednie warunki umożliwiające dzieciom naukę zdalną. W latach 2020-2021 (I półrocze) w nauce zdalnej uczestniczyło od 12 do 16 wychowanków Domu, którym zapewniono od sześciu (w I półroczu 2020 r.) do czternastu komputerów (w II półroczu 2020 r. i I półroczu 2021 r.) oraz czternaście tabletów.

W Domu na potrzeby realizacji nauki zdalnej w ww. okresie zapewniono również od 1 do 3 drukarek, skaner oraz 4 urządzenia wielofunkcyjne, a także podłączenie do bezprzewodowej sieci internetowej. W okresie tym zwiększono prędkość Internetu do 20 Mb/s oraz zakupiono nowy router.

(akta kontroli str. 398)

Badanie dokumentacji 12 wychowanków Domu wykazało m.in., że:

- Dla każdego z nich został sporządzony przez wychowawcę kierującego procesem wychowawczym plan pomocy dziecku, przy współpracy z psychologiem w okresie jego zatrudnienia.
- Plany sporządzane były rzetelnie, poprzez dostosowanie ustalonych w nich celów i zadań do zidentyfikowanych potrzeb dziecka z uwzględnieniem wszystkich okoliczności stwierdzonych w diagnozach psychofizycznych.
- W rodzinach trojga dzieci prowadzona była praca asystenta rodziny na moment przyjęcia dzieci do Placówki. W jednym z trzech powyższych przypadków plan pomocy dziecku został opracowany we współpracy z asystentem rodziny. W przypadku dwojga z ww. dzieci²¹, przyjętych w listopadzie 2020 r., opracowanie planu pomocy dziecku nastąpiło bez udziału asystenta rodziny, co było niezgodne z wymogiem § 15 ust. 1 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy. Ponadto zgodnie z § 12 ust. 8 Regulaminu Organizacyjnego Placówki do skierowania dziecka do Domu winny być dołączone m.in. plan pracy z rodziną przekazany przez asystenta rodziny. Plan pomocy rodzinie skutecznie pozyskano po opracowaniu planu pomocy dziecku, co też skutkowało brakiem możliwości określenia faktycznego celu pracy asystenta w rodzinie dzieci oraz efektów tej pracy w okresie przyjęcia dzieci. Koordynator-wychowawca w Domu wyjaśnił, iż ci dwaj wychowankowie przybyli do Placówki z rodziny zastępczej. Matka biologiczna pozbawiona została władzy rodzicielskiej. Kontakt z asystentem rodziny nawiązano w maju 2021 r. i wtedy też pozyskano plan pracy z rodziną. Z planu tego wynikało, iż celem pracy asystenta było zapobieżenie umieszczeniu w pieczy zastępczej dzieci ówczesznie pozostających pod opieką matki (rodzeństwa dzieci umieszczonych w Placówce).
- Plany pomocy opracowywano w terminach od 2 do 25 dni od sporządzenia diagnozy psychofizycznej, w tym trzem wychowankom opracowano te plany w terminie 25 dni od sporządzenia ww. diagnozy. Dyrektor Domu wyjaśnił, iż wychowawca sprawujący bezpośrednio opiekę nad tymi dziećmi został zatrudniony niedługo po przyjęciu dzieci do Placówki i potrzebował czasu na wdrożenie się do pracy oraz przygotowanie dokumentacji ww. trojgu dzieciom.

²¹ O numerach z ewidencji 85 i 86.

- Plany pomocy zostały opracowane na czas pobytu dziecka w Placówce, zawierały wszystkie wymagane elementy i uwzględniały wskazania zawarte m.in. w diagnozach psychofizycznych.
- W każdym planie wyznaczono główny cel pracy z dzieckiem w myśl przepisu § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy, tj.: powrót do rodziny biologicznej lub przygotowanie do usamodzielnienia (odpowiednio dla ośmiu i czterech wychowanków).
- We wszystkich planach określono cele i działania krótko- i długoterminowe, dostosowane do głównego celu pracy z dzieckiem. Określono je precyzyjnie, realnie i adekwatnie, a w większości przypadków dostosowane były indywidualnie do sytuacji dziecka.
- Plany pomocy były modyfikowane nie rzadziej niż co pół roku, w zależności od zmieniającej się sytuacji, z wyjątkiem planów dwójga wychowanków dla których pierwszej modyfikacji planu pomocy dokonano po 9 miesiącach od jego opracowania. W kartach z pierwszego posiedzenia Zespołu tych wychowanków znajdowała się adnotacja o braku potrzeby wprowadzenia modyfikacji z uwagi na ich niedawne przybycie do Placówki.
- Modyfikacji planów dokonywano po przeprowadzeniu okresowej oceny sytuacji dziecka, uwzględniając potrzeby wychowanków oraz ustalenia podjęte w trakcie posiedzenia Zespołu do spraw takiej oceny.

Realizacja planów przebiegała zgodnie z założonymi celami oraz działaniami krótko- i długoterminowymi. Dokumentacja dotycząca realizacji planów pomocy zawierała m.in. informacje o procesie zmian rozwoju psychicznego i fizycznego w czasie pobytu dzieci w placówce, podsumowanie realizacji celów i działań założonych za dany okres.

Prawidłowość realizacji planu analizowana była na posiedzeniach Zespołu ds. okresowej oceny dziecka. Bieżąca analiza sytuacji dziecka prowadzona była przez wychowawcę i dokumentowana była w dziennych zapisach w dzienniku wychowawcy oraz w miesięcznych kartach pobytu dziecka.

(akta kontroli str. 605-661, 747, 759-793, 799, 801-803)

W latach 2019-2021 (do 31 maja) w Placówce przebywało łącznie 40 wychowanków, spośród których: 23 przyjęto przed 1 stycznia 2019 r., 12 przyjęto w 2019 r. i 5 przyjęto w 2020 r. Wychowankowie ci przebywali w Domu od 6 do 147 miesięcy. Powyżej 24 miesięcy w placówce przebywało łącznie 18 wychowanków, z których 9 zostało zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego w związku z uregulowaną sytuacją prawną. Przyczynami długotrwałego przebywania dzieci w Placówce były m.in.: śmierć rodziców, pozbawianie władzy rodzicielskiej, brak starań ze strony rodziców o powrót do domu oraz rozwiązanie rodziny zastępczej. W przypadku 17 spośród ww. wychowanków (poza dzieckiem, którego rodzice nie żyli), Dyrektor złożył do właściwego sądu wnioski o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. W ww. okresie łącznie 26 wychowanków opuściło Placówkę, z których: 6 z powodu osiągnięcia 18-tego roku życia, 8 powróciło do rodziny biologicznej, 2 zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych, 7 zostało przeniesionych do innej placówki działającej w ramach Centrum, a 3 opuściło ją z powodu zakończenia nauki po uzyskaniu pełnoletności.

(akta kontroli str. 230-231)

2.3. W okresie objętym kontrolą (do 31 maja 2021 r.) wszyscy wychowawcy pracujący w Placówce zatrudnieni byli w pełnym wymiarze godzin, tj. 40 godzin

tygodniowo. Pracownicy ci posiadali zmianowy czas pracy, określony harmonogramem. W ww. okresie w Domu zatrudniano również następujących specjalistów na podstawie umowy o pracę:

- pedagoga – na cały etat²², w wymiarze 40 godzin tygodniowo, według harmonogramu, np. w godzinach 9:00-17:00 z uwzględnieniem piątków (dni powrotów na weekend wychowanków uczących się w internatach), a w czasie nauki zdalnej wychowanków w godzinach 8:00-16:00,
- psychologa – na pół etatu²³, w wymiarze 20 godzin tygodniowo w okresie od 1 października 2019 r. do 31 sierpnia 2020 r. według harmonogramu, np. w godzinach 10-18 dwa dni w tygodniu z uwzględnieniem piątków.

W latach 2019-2021 (do 29 czerwca) w Placówce nie występowała zmiana pracownika na stanowisku pedagoga i wychowawcy Koordynatora. Natomiast w przypadku wychowawców w ww. okresie 7 odeszło z placówki, a 3 zostało do niej przyjętych. Fluktuacja kadry na tym stanowisku wynikała głównie z wygaśnięcia umów zawartych na zastępstwo oraz redukcji zatrudnienia kadry w okresie zmniejszania liczby dzieci w Placówce. Każdy z 13 wychowawców zatrudniony został na podstawie umowy o pracę. Umowy z pedagogiem i z wychowawcami (za wyjątkiem dwóch umów na czas określony zawartych w 1985 i 1987 roku) początkowo zawierano na czas określony (dla 11 wychowawców, w tym 2 umowy na zastępstwo) i docelowo 8 wychowawców pracowało na umowę o pracę na czas nieokreślony. Według stanu na 29 czerwca 2021 r. wszyscy wychowawcy pracowali na podstawie tej formy zatrudnienia. W okresie objętym kontrolą w Placówce zatrudnionych było jednocześnie od 6 do 9 wychowawców.

W Domu w latach 2019-2021 (I połowa) nie była zatrudniona pielęgniarka. Ostatnie zatrudnienie osoby na ww. stanowisku obejmowało okres od 1 grudnia 2005 r. do 31 grudnia 2014 r., zaś poprzedni okres zatrudnienia psychologa (przed okresem objętym kontrolą) – od 1 kwietnia 2016 r. do 31 stycznia 2017 r. Zatrudnienie pielęgniarki i psychologa określone zostało w Regulaminie Centrum. Dyrektor Domu wyjaśnił, iż w okresie od stycznia 2019 r., jak i od września 2020 r. poszukiwała psychologa w celu jego zatrudnienia. Przeprowadzono w tym okresie trzy rozmowy z kandydatami. Żadna z osób uczestniczących w rozmowach nie zdecydowała się na podjęcie Pracy w Placówce.

(akta kontroli str. 260, 295-302, 395-397, 448)

W latach 2019-2020 (do 15 maja) z poradnictwa i terapii pedagogicznej świadczonej w Domu skorzystało 40 wychowanków, w tym wszystkie dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności przebywające w Placówce w czasie objętym kontrolą. Opieką psychologa, w czasie jego zatrudnienia w Domu, objęto 22 dzieci, w tym sześcioro z wyżej wymienionych²⁴. Specjaliści zatrudnieni w Domu udzielili w okresie objętym kontrolą (do 15 czerwca 2021 r.) odpowiednio 152 i 160 porad. Dyrektor wyjaśnił, iż w czasie, gdy w Placówce nie był zatrudniony psycholog, a potrzebne było jego wsparcie, Placówka korzystała z pomocy psychologów zatrudnionych: w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Szczytnie, Ośrodku Środowiskowej Opieki Psychiatrycznej i Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży Animus w Szczytnie oraz Ośrodku Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży Anima w Olsztynie.

(akta kontroli str. 103-105, 125-127, 527, 753-755)

Zakresy czynności wychowawców zatrudnionych w Placówce w ww. okresie zawierały wyłącznie obowiązki związane z wykonywaniem przez nich zadań

²² Umowa na czas nieokreślony.

²³ Umowa na czas określony.

²⁴ Jedno z ww. dzieci przybyło do Domu po zakończeniu pracy psychologa w Placówce.

opiekuńczo-wychowawczych, tj. m.in. organizowanie pracy w grupie i pracy indywidualnej z uwzględnieniem potrzeb i zainteresowań dzieci, sprawowanie opieki nocnej, czy też realizacja zadań wynikających z indywidualnego planu pracy. Nadto do obowiązków koordynatora należało m.in. kierowanie powierzonym Domem zgodnie z wytycznymi Dyrektora Centrum. W zakresach czynności specjalistów określono również wyłącznie obowiązki związane z wykonywanym zawodem.

(akta kontroli str. 261-268)

W latach 2019-2021 (I półrocze) nie występowały sytuacje zamknięcia Placówki w okresie wakacyjnym i świątecznym. W okresie wakacyjnym w 2019 r. i 2020 r. odnotowano łączenie funkcjonujących wówczas w Placówce dwóch grup.

Analiza grafików dyżurów wychowawców z lipca i grudnia 2019 r. i 2020 r. nie wykazała przerw w sprawowaniu opieki nad dziećmi. Opiekę nad dziećmi w godzinach nocnych sprawowano w powyższych miesiącach zgodnie z § 12 i § 20 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy, zapewniając stały i bieżący nadzór. Wychowawcy podczas nocnych dyżurów przeprowadzali w godzinach od 22.00 do 6.00 obchód od czterech do pięciu razy. Liczba dzieci przypadających na jednego wychowawcę nie przekraczała 14. Obchody nocne dokumentowano w dzienniku wychowawców, w którym wpisywano godziny ich przeprowadzania w czasie danego dyżuru, liczbę obecnych wychowanków, maksymalny stan grupy, godziny obchodów i nazwisko dyżurującego wychowawcy.

(akta kontroli str. 466, 468-469, 473, 476-477, 482, 486-526)

W latach 2019-2021 (I połowa) ośmioro wychowanków placówki przebywało w MOW/MOS, z których jeden został umieszczony w ośrodku w 2017 r., pięcioro w 2019 r., a dwoje w 2020 r. Dwoje z ww. dzieci początkowo przebywało w MOS, a następnie zostały umieszczone w MOW. Okres pobytu dzieci w Placówce przed umieszczeniem w ośrodkach wynosił od 6 miesięcy do 9 lat. Zarówno pedagog, jak i psycholog w okresie jego zatrudnienia, przed umieszczeniem wszystkich wychowanków w MOW/MOS, prowadzili wobec nich działania opiekuńczo-wychowawcze.

(akta kontroli str. 232-234)

W lipcu i grudniu w latach 2019-2020 liczba wychowanków w czasie zajęć opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez wychowawców wynosiła maksymalnie 14 dzieci, a podczas zajęć prowadzonych przez pedagoga i psychologa – maksymalnie czworo, co nie przekraczało limitów określonych w § 10 ust. 2 i 3 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy. Wychowawcy kierowali procesem wychowawczym nie więcej niż pięciorga dzieci, co było zgodne z § 16 ust. 1 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy.

(akta kontroli str. 465, 797)

Odnosząc się do wpływu ograniczeń wprowadzonych w związku ze stanem epidemicznym na realizację działań opiekuńczo-wychowawczych w Placówce oraz na zachowania wychowanków, Dyrektor Domu wyjaśnił m.in., że w miarę możliwości starano się realizować zadania opiekuńczo-wychowawcze na poziomie sprzed pandemii. W związku z izolacją od rodzin dzieci w większym stopniu kontaktowały się z nimi przez różne komunikatory internetowe. Podczas chwil gdy łagodzone obostrzenia umożliwiały spotkania z rodziną czy rówieśnikami spoza Placówki. Z uwagi na lokalizację Placówki dzieci wychodziły na zewnątrz. Aktywnie spędzały czas wolny, uprawiały sport. Wychowawcy starali się uatrakcyjnić dzieciom czas wolny, poprzez gry i zabawy, zajęcia kulinarne, plastyczne, wycieczki piesze. W związku z luzowaniem obostrzeń na terenie placówki zorganizowano Dzień Dziecka w 2020 r. z licznymi atrakcjami. W 2020 r. dzieci były na wycieczce

w Toruniu „Gotyk, piernik i Kopernik oraz przygoda w parku dinozaurów” oraz jednodniowej wycieczce „Na Indiańskiej ścieżce w Krainie Winnetou”. W okresie wakacji dzieci przez trzy tygodnie przebywały również w Ośrodku Wypoczynkowym w Bęsi. W 2021 r. dzieci miały zorganizowany wyjazd z okazji Dnia Dziecka w Targowskim Dworze, gdzie czekało na nie mnóstwo atrakcji i pyszne jedzenie. W lipcu 2021 r. dzieci, które nie zostały urlopowane do domów uczestniczyły w kolonii w Zakopanem.

(akta kontroli str. 395-397)

2.4. Analiza dokumentacji 12 dzieci przyjętych do Placówki w latach 2019-2020 wykazała m.in., że:

- dla każdego podopiecznego prowadzono karty pobytu dziecka wymagane § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy. Zapisy w ww. dokumentach były zindywidualizowane i dostosowane do aktualnej sytuacji dziecka, dotyczyły jego potrzeb i problemów, a także identyfikowały trudności. Zawierały również wymagane ww. rozporządzeniem elementy, a wpisy w nich dokonywane były na bieżąco;
- sporządzone przez pedagoga (dla wszystkich ww. dzieci) arkusze badań i obserwacji pedagogicznych, a także karty zajęć indywidualnych z dzieckiem były prowadzone w sposób usystematyzowany, spójny i odzwierciedlały prowadzoną pracę wychowawczą;
- spośród 10 z ww. dzieci przebywających w Placówce w okresie zatrudnienia w niej psychologa, dla 5 dzieci prowadził on arkusze badań i obserwacji psychologicznych. Działania podejmowane przez psychologa wobec tych dzieci zawierały elementy: terapii psychologicznej, rozmów wspierających, relaksacji oraz doradztwa zawodowego. Psycholog prowadził również zajęcia na temat relacji rówieśniczych i akceptacji w grupie oraz zajęcia z zakresu kreatywnego myślenia i poprawy spostrzegawczości. W jednym przypadku prowadzenie arkuszy badań i obserwacji psychologicznych nie było możliwe z uwagi na długotrwałe ucieczki dziecka z Placówki oraz umieszczenie w MOS. Dla czworga z ww. dzieci²⁵ nie prowadzono arkuszy badań i obserwacji psychologicznych, co było niezgodne z wymogami § 17 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia o instytucjonalnej pieczy. Dyrektor nie podała przyczyn braku ww. dokumentacji;
- ewidencja dzieci zawierała informacje wymagane § 17 ust. 5 ww. rozporządzenia, w tym m.in. imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce jego urodzenia, a także adres zamieszkania jego rodziców.

(akta kontroli str.556-600)

2.5. Zespół, skład którego określono w Regulaminie Placówki zgodnie z art. 137 ust. 1 i 2 ustawy w.r.s.p.z., tworzyli m.in. dyrektor Domu, jako przewodniczący, wychowawcy, pedagog i psycholog.

Badanie dokumentacji, tj. kart oceny wraz z wnioskami, dotyczącej ośmiorga dzieci, wykazało m.in., że:

- w pięciu posiedzeniach Zespołu, które odbywały się w latach 2019-2021 (I półrocze)²⁶, oprócz pracowników Centrum, uczestniczyli także m.in. przedstawiciele ośrodka adopcyjnego oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- o posiedzeniach Zespołu każdorazowo zawiadamiano: Sąd Rejonowy w Szczytnie, OSW w Szczytnie, rodziców dzieci (z wyłączeniem tych, wobec

²⁵ O numerach z ewidencji: 82, 83, 84, 76.

²⁶ W dniach: 26 lutego 2019 r., 29 sierpnia 2019 r., 27 lutego 2020 r., 28 sierpnia 2020 r. oraz 25 lutego 2021 r.

których orzeczono pozbawienia władzy rodzicielskiej), organizatora pieczy zastępczej i Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny oraz asystenta rodziny, w sytuacji prowadzonej przez niego pracy;

- żadne z ośmiorga dzieci nie uczestniczyło w posiedzeniach Zespołu ds. okresowej oceny dziecka, przy czym jedno z tych dzieci było w wieku przedszkolnym. Dzieci zaznajamiano z podjętymi wobec nich decyzjami, co było potwierdzane podpisem małoletnich na kartach posiedzeń. Dyrektor wyjaśnił, iż w Placówce nie praktykowano udziału dzieci w posiedzeniach, a art. 137 ustawy w.r.s.p.z. określa zamknięty katalog osób uprawnionych do udziału w nim. Wstępne rozmowy dotyczące większych zmian sytuacji dziecka prowadzone były z dzieckiem przed posiedzeniem Zespołu;
- wszystkie oceny Zespołu zostały dokonane rzetelnie i terminowo, nie rzadziej niż co pół roku w rozumieniu zapisów art. 138 ust. 1 i 2 ustawy w.r.s.p.z.;
- oceny zawierały podpisy wszystkich osób oceniających oraz daty ich sporządzenia, a zapisy w dokumentacji ocen odnosiły się do wszystkich zagadnień wymienionych w art. 136 ustawy w.r.s.p.z. i były szczegółowe;
- podczas posiedzeń Zespołu każdorazowo dokonywano analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem, celem ich ewentualnej modyfikacji oraz zmiany i indywidualizacji planu pomocy dziecku.

Starosta Powiatu Szczycieńskiego nie zawieszał dokonywania ocen sytuacji dziecka.

(akta kontroli str. 662-707, 747)

2.6. Analiza dokumentacji ośmiu wychowanków wykazała, że w okresie objętym kontrolą (do 12 lipca 2021 r.), w jednym przypadku Zespół sporządził opinię, w rozumieniu przepisu art. 139a ust. 1 pkt 1-5 ustawy w.r.s.p.z., w związku z potrzebą zgłoszenia dziecka do ośrodka adopcyjnego. Ww. opinia zawierała wszystkie elementy określone w powyższym przepisie ustawy. W związku z nieuregulowaną sytuacją prawną pozostałych siedmiu wychowanków, takich opinii nie sporządzano.

(akta kontroli str. 707-711)

2.7. Regulamin Organizacyjny Domu określał prawa wychowanków do wiedzy o przysługujących im prawach. Dyrektor wyjaśnił, iż wychowankowie byli na bieżąco zaznajamiani z ich prawami oraz z możliwością kontaktu z instytucjami zajmującymi się sprawami dzieci. Wychowawcy podczas wielu rozmów wychowawczych informowali podopiecznych zarówno o ich przywilejach, jak i obowiązkach. Nowoprzybyłe do Placówki dzieci zaznajamiane były z instytucjami, które działają na rzecz dzieci. Ponadto dzieci były informowane przez pracowników Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie podczas przeprowadzanych przez nich kontroli, iż w przypadku łamania ich praw, mogą zgłosić się do Rzecznika Praw Dziecka oraz do Wojewody, a w świetlicy na tablicy informacyjnej podano numer Telefonu Zaufania Rzecznika Praw Dziecka.

(akta kontroli str. 17-92, 448-446)

2.8. Spośród 40 wychowanków przebywających w Placówce w okresie objętym kontrolą (do 15 lipca 2021 r.), działania reintegracyjne zostały podjęte wobec 15 z nich. W wyniku tych działań do rodzin biologicznych powróciło 9 wychowanków placówki. W sprawie niepowodzenia działań reintegracyjnych wobec pozostałych wychowanków Dyrektor wyjaśniła, iż kadra Placówki przykładła dużą wagę do nawiązywania i utrzymywania relacji z rodziną wychowanka oraz do działań na rzecz jego powrotu do domu. Z uwagi jednak na przyczyny niezależne od Placówki reintegracja nie zawsze jest możliwa. Rodziny dzieci borykają się z problemami

związanymi z chorobą alkoholową, czy też z przemocą. Do Placówki trafiały dzieci z powodu śmierci obojga rodziców, czy też z powodu rozwiązania adopcji, jak również występowały nieudane próby powrotów do domu rodzinnego, skutkujące ponownym umieszczeniem dziecka w Placówce.

Z analizy dokumentacji 12 dzieci (opisanych również w punkcie 2.4.), wynika, iż wobec 8 wychowanków wyznaczono powrót do rodziny biologicznej, jak cel główny planu pomocy. Analiza wykazała również, że:

- każdorazowo badano możliwość powrotu wychowanka do rodziny biologicznej, a zapisy w tym zakresie zostały ujęte w diagnozach psychofizycznych i planach pomocy,
- podejmowane działania, mające na celu powrót dzieci do rodzin biologicznych, były spójne z zapisami w ww. dokumentach i nie ograniczały się jedynie do wizyt rodziców w domu dziecka i wyjazdów dzieci do domów rodzinnych, lecz polegały m.in. na: zapoznaniu się z sytuacją rodzinną dziecka, ustaleniu głównego problemu zaburzającego relacje rodzinne i przyczyn umieszczenia dziecka w placówce, kontaktach z asystentem rodziny, zapraszaniu rodziców do udziału w posiedzeniu Zespołu, udzielaniu rodzicowi poradnictwa w sprawach opiekuńczych w czasie próbnego pobytu dziecka w domu, wizytach pracowników placówki w domach rodzinnych, czy też na udziale rodziców w ważnych wydarzeniach w życiu dziecka, np. przyjęcie Sakramentu Pierwszej Komunii Świętej.

W efekcie prowadzonych działań reintegracyjnych jeden z wychowanków przyjęty w 2019 r., w lutym 2021 r. za zgodą sądu wrócił do domu rodzinnego na czas próbny.

Żaden z wychowawców w okresie kontrolowanym (do 31 maja 2021 r.) nie uczestniczył w szkoleniach i studiach podyplomowych w zakresie reintegracji. Dyrektor wyjaśnił, iż Placówka nie finansowała studiów podyplomowych i Dyrektor nie miał wpływu na naukę na studiach podyplomowych pracowników oraz na wybierane przez nich kierunki. Jednocześnie Dyrektor nie otrzymał żadnej oferty szkoleniowej dotyczącej tej tematyki i żaden z wychowawców nie zgłaszał chęci podjęcia szkolenia w tym zakresie.

(akta kontroli str. 395-397, 712-713, 753-755)

2.9. W latach 2019-2021 (do 25 czerwca) w Placówce przebywało 12 wychowanków będących miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności. Analiza dokumentacji sześciu z nich wykazała m.in., że:

- Placówka podejmowała na bieżąco wobec wychowanków działania zmierzające do ich usamodzielnienia, polegające na stopniowym przydzielaniu zadań i obowiązków stosownie do możliwości wychowanków poprzez m.in. udział w zajęciach kulinarnych, samodzielne zakupy odzieży, naukę obsługi sprzętów AGD, czy też samodzielne poruszanie się w przestrzeni publicznej (np. załatwianie spraw w urzędzie, dojazd komunikacją publiczną do domu rodzinnego, wizyta u lekarza rodzinnego),
- wychowankowie, poza trojgiem dzieci, wyznaczyli opiekuna usamodzielnienia, w terminie określonym w art. 145 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej, tj. na rok przed osiągnięciem pełnoletności. W jednym z ww. trzech przypadków nie było to możliwe z uwagi na przyjęcie dziecka do Placówki na niespełna dwa miesiące przed osiągnięciem 18 roku życia. W przypadku dwóch pozostałych wychowanków Dyrektor wyjaśnił, iż ustanowienie opiekuna usamodzielnienia z opóźnieniem (o 16 i 20 dni), wynikało z przyczyn losowych, niezależnych od wychowanka i Placówki. W przypadku jednego z tych wychowanków w celu ustalenia opiekuna podejmowano rozmowy z PCPR. Pierwszy proponowany

kandydat na opiekuna nie uzyskał akceptacji jednostki. W trakcie rozmów ustalono opiekuna, który na co dzień przebywał za granicą. Podpisanie dokumentów odbyło się po jego przyjeździe do kraju. W przypadku drugiego wychowanka, kandydat na opiekuna usamodzielnienia w ostatniej chwili się wycofał w związku z czym niezwłocznie podjęto poszukiwania opiekuna, o czym poinformowano PCPR,

- wszyscy wychowankowie opracowali wspólnie ze swoimi opiekunami, co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, indywidualne programy usamodzielnienia,
- wszystkie programy zawierały elementy określone w art. 145 ust. 1 ustawy w.r.s.p.z., tj. zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia,
- trzy programy usamodzielnienia nie zawierały zatwierdzeń organizatora pieczy zastępczej. Dyrektor wyjaśnił, iż w aktach dzieci znajdują się kopie programów, które zostały przekazane do PCPR/MOPS. Placówka dopilnowuje sporządzenia programu i jego przekazania do organizatora pieczy zastępczej. Programy usamodzielnienia opracowywane były we współpracy z PCPR/MOPS. Niektóre z tych instytucji odsyłały kopie zatwierdzonych programów. Dyrektor Placówki nie występował o to z własnej inicjatywy.

(akta kontroli str. 714-745, 748, 753-755)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niesporządzenie we współpracy z asystentem rodziny planów pomocy dwóm dzieciom (opisano w punkcie 2.2).
2. Nieopracowanie arkuszy badań i obserwacji psychologicznych czworgu wychowankom w okresie zatrudnienia psychologa w Placówce (opisano w punkcie 2.4.).

OCENA CZĄSTKOWA

W Placówce na ogół prawidłowo realizowano działania opiekuńczo-wychowawcze. Dla każdego z 12 dzieci objętych badaniem sporządzono rzetelną diagnozę psychofizyczną oraz plany pomocy, odpowiadające indywidualnej sytuacji dziecka i jego potrzebom. W przypadku dwóch wychowanków stwierdzono jednak, iż plany te nie zostały sporządzone we współpracy z asystentem rodziny. Wychowankom zapewniono korzystanie z porad specjalistów, w tym głównie pedagoga. Z uwagi na długotrwały wakat na stanowisku psychologa, dostęp do poradnictwa psychologicznego w Placówce był ograniczony. W Placówce zapewniono dzieciom prawidłową opiekę podczas prowadzonych zajęć wychowawczych, jak również opiekę nocną. Nie wystąpiło również przekroczenie limitu dzieci uczestniczących w zajęciach prowadzonych przez wychowawców oraz specjalistów. Pracownicy placówki prowadzili wymagane karty i ewidencje. Pedagog dla każdego dziecka sporządzał arkusze badań i obserwacji pedagogicznych oraz karty udziału w zajęciach. Stwierdzono jednak, iż czworgu wychowankom nie sporządzono arkuszy badań i obserwacji psychologicznych. Powołano Zespół ds. oceny sytuacji dziecka, który dokonywał odpowiednich ocen oraz sporządzał rzetelne opinie. Prawa dzieci zostały określone w Regulaminie Placówki, a wychowankowie byli o nich informowani przez wychowawców. W Domu podejmowano również działania reintegracyjne, polegające m.in. na świadczeniu przez wychowawcę poradnictwa w sytuacji pobytu dziecka w domu rodzinnym, uczestniczeniu rodzica w ważnych wydarzeniach w życiu dziecka oraz na przeprowadzaniu przez wychowawcę analizy

nawiązywania więzi z rodzicami. Podejmowano również właściwe działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków.

OBSZAR

3. Działania w domach dziecka podejmowane w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19

Opis stanu faktycznego

3.1. Dyrektor Placówki wprowadził wewnętrzne zarządzenia w celu przeciwdziałania zakażeniom wirusem SARS-CoV-2. Regulowały one m.in. procedury funkcjonowania Centrum w czasie pandemii. Procedury obejmowały zobowiązanie wychowawców do monitorowania stanu zdrowia dzieci, przestrzegania zasad higieny osobistej wychowanków i personelu, dezynfekowania i wietrzenia pomieszczeń oraz wprowadzenie zakazu odwiedzin i wychodzenia z placówki, jak również sposób postępowania w sytuacji podejrzenia wystąpienia zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Procedury były dostosowywane do zmieniającej się sytuacji epidemicznej m.in. poprzez ogłoszenie w maju 2020 r. zasad czasowego opuszczania terenu Domu przez wychowanków. W § 3 zarządzenia nr 8/20 Dyrektora Centrum z 17 marca 2020 r. w sprawie procedur dotyczących funkcjonowania Centrum w czasie pandemii SARS-CoV-2 określono mobilizację całego personelu zatrudnionego w Centrum w przypadku problemów z zapewnieniem ciągłości w świadczeniu opieki spowodowanym brakiem wychowawców. Wychowankowie byli informowani o konieczności ograniczenia aktywności poza terenem Placówki, konieczności przestrzegania zasad higieny osobistej i wskazówkach inspekcji sanitarnej, m.in. podczas zebrań z dziećmi oraz poprzez rozwieszenie informacji w przestrzeni użytkowej dzieci.

Ww. procedury były przestrzegane i realizowane w Domu m.in. poprzez monitorowanie w dzienniku wychowawców temperatury ciała wychowanków, wyznaczenie pokoju izolacji w siedzibie Domu dla Dzieci nr 1 w Pasymiu, umieszczenie informacji na drzwiach wejściowych do budynku o potrzebie noszenia maseczki ochronnej oraz wydanie pracownikom środków ochrony osobistej.

Z wyjaśnień Dyrektora Domu wynika, iż nie wprowadzono w Placówce procedur w zakresie organizacji nauki zdalnej, gdyż sytuacja szkolna każdego dziecka była inna i zmiany zachodziły dynamicznie.

W latach 2020-2021 (do 31 maja) nie wystąpiły wśród wychowanków potwierdzone przypadki zakażeń wirusem SARS-CoV-2. Pozytywny wynik COVID-19 stwierdzono natomiast w 2020 r. u jednego z wychowawców. Dyrektor wyjaśnił, iż wynik ten nieznacznie wpłynął na pracę w Placówce. Sytuacja wymagała zmiany w grafiku pracy, jakiej dokonuje się w sytuacji zwolnień lekarskich wychowawców. Z uwagi na fakt, iż wynik pozytywny COVID-19 u wychowawcy stwierdzono w czasie jego nieobecności w pracy, tj. 10 dni od ostatniego pobytu w Placówce, nie było potrzeby wprowadzenia kwarantanny w Domu.

Dyrektor podał, iż w okresie pandemii wirusa SARS-CoV-2 do Placówki przyjęto pięcioro dzieci (dwa rodzeństwa). W obu przypadkach warunkiem przyjęcia do Domu był negatywny wynik testu na obecność wirusa i ww. dzieciom testy te przeprowadzono. W okresie od marca 2020 r. do 12 lipca 2021 r. jedno z dzieci przebywało na ucieczce. Po jego powrocie zostało odizolowane i w dniu następnym kolejny raz oddaliło się. Do chwili usamodzielnienia się w sierpniu 2020 r. nie powróciło do Placówki. Dyrektor Domu pozyskała informacje od służb sanitarnych w sprawie sposobu przyjmowania dzieci do Placówki.

Nie stwierdzono przyjęć do Placówki dzieci, które przebywały w MOS/MOW w związku z ich zamykaniem w okresie pandemii COVID-19.

(akta kontroli str. 4, 7, 13, 15, 341, 373-375, 382-397, 478-480, 484-485)

3.2. W czasie pandemii COVID-19, w okresie od 26 lutego 2020 r. do 5 lutego 2021 r., Dyrektor Placówki otrzymywał zalecenia i instrukcje związane z postępowaniem w sytuacji epidemicznej m.in. od Ministra, Wojewody i służb sanitarno-epidemiologicznych. Dotyczyły one m.in. wprowadzenia całkowitego zakazu odwiedzin wychowanków oraz ich urlopowania, organizacji nauki zdalnej, stosowania się do zaleceń sanitarnych, jak również określenia procesu szczepień osób pracujących z dziećmi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W grudniu 2020 r. zalecono umożliwienie wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych kontaktu z rodzicami w okresie Świąt Bożego Narodzenia, z zachowaniem reżimu sanitarnego oraz określono warunki urlopowania wychowanków do domu rodzinnego.

Powyższe zalecenia realizowane były w praktyce głównie poprzez aktualizację zarządzeń Dyrektora, realizację nauki zdalnej w Placówce, a w późniejszym okresie umożliwienie urlopowania do domu rodzinnego dzieci na okres Świąt Bożego Narodzenia w 2020 r., zgodnie z zaleceniami oraz zgłoszenie pracowników Placówki do szczepień.

Dyrektor Placówki w sytuacjach związanych z potrzebą zabezpieczenia dzieci przed zagrożeniem zakażenia w Placówce współpracował m.in. z Powiatowym i Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym oraz Starostą Powiatu Szczyńskiego w zakresie m.in. zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom po powrocie z urlopowania w Święta Bożego Narodzenia w 2020 r.

(akta kontroli str. 106-113, 342-381)

3.3. Placówka w latach 2020-2021 (do 31 maja) korzystała z rzeczowego i finansowego wsparcia na potrzeby przeciwdziałania zakażeniom wirusem SARS-CoV-2 bezpośrednio, jak również poprzez Centrum. Wsparcie to otrzymywano od początku kwietnia 2020 r. i odpowiadało ono zapotrzebowaniu Domu. Bezpośrednio do Placówki, w ramach projektu pn. Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej o okresie epidemii COVID-19 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020²⁷, z PCPR w Szczytnie, jako jego realizatora, przekazano:

- jedno łóżko, dwie szafy ubraniowe, sześć kompletów pościeli, sześć poduszek i kołder oraz po sześć ręczników kąpielowych i małych,
- cztery laptopy, sześć kamer komputerowych, dwanaście par słuchawek komputerowych, po dwa telewizory, projektory i ekrany do projektora,
- dwa telewizory, cztery urządzenia wielofunkcyjne, sześć pakietów oprogramowanie Microsoft Office i sześć toreb do komputera.

Do Placówki przekazano również m.in.:

- dwa termometry elektroniczne ze Starostwa Powiatowego w Szczytnie,
- dwie drukarki i dwanaście tabletów z Fundacji Polsat,
- cztery używane komputery stacjonarne z Fundacji Mazury Dzieciom,
- dwa komputery stacjonarne z Fundacji Sarigato.

Placówka pozyskała również środki ochrony indywidualnej, tj. m.in. jednorazowe maseczki i rękawiczki oraz kombinezony, gogle i czepki ochronne, jak również płyny do dezynfekcji.

²⁷ Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Pozyskane ze Starostwa Powiatowego w Szczytnie środki finansowe w wysokości 2 868,00 zł przeznaczone na zakup dwóch laptopów oraz dwóch tabletów w okresie nauki zdalnej w 2020 r.

W zakresie dofinansowania kosztów zatrudnienia pracowników bezpośrednio zajmujących się opieką nad dziećmi w ramach projektu pn. „Wsparcie instytucji zajmujących się opieką nad osobami wymagającymi wsparcia z terenu powiatu szczytnieńskiego”²⁸ Dom otrzymał 59 645,92 zł w okresie od października do grudnia 2020 r.

(akta kontroli str. 398-405)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Placówce podjęto właściwe działania w związku z sytuacją epidemiczną spowodowaną COVID-19. Wprowadzono i realizowano procedury mające na celu przeciwdziałanie rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 oraz dostosowano się do otrzymanych wytycznych w tym zakresie. Dyrektor podejmował właściwe działania w celu m.in. zabezpieczenia środków na wydatki związane ze stanem epidemicznym spowodowanym COVID-19, zapewnienia środków ochrony osobistej oraz pozyskania pomocy rzeczowej.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli w wyniku kontroli nie formułuje uwag. W związku z wyeliminowaniem dwóch nieprawidłowości polegających na: niespełnieniu w okresie od 2 do 24 stycznia 2021 roku standardu w zakresie maksymalnej liczby miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz nieuzyskaniu informacji z Rejestru SPTS przed nawiązaniem stosunku pracy z dwoma pracownikami, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków w tych sprawach. W związku ze stwierdzonymi pozostałymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Sporządzanie planu pomocy dziecku we współpracy z asystentem rodziny w sytuacji prowadzenia jego pracy w rodzinie biologicznej.
2. Zapewnienie prowadzenia arkuszy badań i obserwacji psychologicznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

²⁸ Projekt w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszy Społecznego.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 1 października 2021 r.

Kontroler
Emilia Wasilewska
Inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Dyrektor Delegatury
w Olsztynie
z up.
Piotr Wanic
wicedyrektor

.....
podpis